

ارزیابی قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

زهره حسنی سعدی، کیومرث اشتریان

سی‌ام اردیبهشت ماه مصادف با ابلاغ سیاست‌های کلی جمعیت، روز ملی جمعیت نام‌گذاری شده است. اهمیت این موضوع و معضل تغییر ساختار جمعیت انگیزه‌ای برای ارزیابی قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت شد که در یک پایان‌نامه کارشناسی ارشد در دانشگاه تهران از سوی نویسندگان این مقاله به انجام رسیده است. مقاله حاضر چکیده‌ای از آن تحقیق است. این ارزیابی با استفاده از مدل ممیزی اجتماعی و رویکرد ارزیابی حین اجرای یک سیاست انجام شده است. براساس این مدل، نتایج سیاستی یا پیامدی از «ورودی‌های نامناسب» سیاستی‌اند یا حاصل «فرایندهای انحرافی» هستند که منابع و خدمات را از گروه‌های هدف دور می‌کنند. با توجه به این دو مؤلفه با افرادی که مخاطب قانون جوانی جمعیت در مواد مربوط به فرزندآوری بوده، مصاحبه‌های عمیقی انجام شد. نتایج تحقیق درباره شاخص «ورودی‌های نامناسب سیاستی» نشان می‌دهد که به دلیل کافی نبودن مشوق‌های مالی در مقایسه با شرایط اقتصادی، دربرنگرفتن نیازهای اساسی فرزندآوری و محتوای ناکارآمد سیاست‌های فرهنگی، این سیاست توانسته است بر روی نگرش مربوط به فرزندآوری تأثیر داشته باشد. در واقع هزینه‌های دوران بارداری و زایمان، هزینه‌های نگهداری فرزند در بدو تولد مانند شیرخشک، پوشک و الزامات دیگری مانند مسکن و هزینه‌های دیگر فرزند در آینده بسیار بیشتر از مبلغ وامی است که برای تولد فرزند داده می‌شود. به‌همین‌خاطر تأثیرری بر روی مخاطبان نگذاشته است. همچنین قانون، نیازهای اساسی را که دغدغه والدین هستند، نیز در بر نگرفته است. دوران بارداری هزینه زیادی مانند هزینه ویزیت پزشک متخصص، سونوگرافی و تغذیه مخصوص دوران بارداری را به خانواده‌ها تحمیل می‌کند. از سوی دیگر هزینه زایمان در زمان انجام این تحقیق (نیمه نخست سال ۱۴۰۲) در بیمارستان‌های نیمه‌خصوصی به ۱۵ میلیون و در بیمارستان‌های خصوصی به ۲۰ میلیون برآورد شده است. هرچند زایمان طبیعی در بیمارستان دولتی رایگان است، اما تجربه زیسته زنان از برخورد‌های نامناسب در این بیمارستان‌ها و خلا برخی امکانات موجب می‌شود که کمتر به این بیمارستان‌ها مراجعه کنند. با وجود این هزینه‌ها، تمهیداتی برای آن لحاظ نشده است. از سوی دیگر، سیاست‌های مربوط به مراکز نگهداری کودکان ضعیف ارزیابی شده است، به گونه‌ای که زنان خانه‌دار نادیده گرفته شده و تنها دستگاہ‌های اداری موظف به احداث مهدکودک شده‌اند که در اکثر این سازمان‌ها و نهادها نیز هنوز اقدامی انجام نشده است. با وجود هزینه زیاد مهدکودک و خانه‌بازی عملاً زنان خانه‌دار که نزدیک به ۸۵ درصد جامعه زنان را تشکیل می‌دهند، نادیده گرفته شده‌اند و چندان امکان استفاده از این محیط‌ها را ندارند. این در حالی است که مشکلات نگهداری از فرزند به صورت شبانه‌روزی و نداشتن وقت اختصاصی برای زنان بر ترجیحات فرزندآوری آنان تأثیر بسیار زیادی می‌گذارد. از سوی دیگر همراهی و مشارکت مردان به‌عنوان عامل مهمی در تصمیم به فرزندآوری به‌ویژه در فرزند دوم و سوم است، اما با توجه به این اهمیت، قانون در قبال مرخصی والدشدن برای پدران سکوت کرده است، بنابراین جای خالی مرخصی‌های منقطع‌تری برای مردان دیده می‌شود. مواد مربوط به سیاست‌های فرهنگی نیز در باتلاق عوامل ناکارآمدی سیاست‌های فرهنگی مانند کلی‌گویی و خلا جایگاه تحقیقات در این حیطه گرفتار شده و توانسته به گروه‌های ذمئی افراد پاسخ دهد و بر ناخودگاہ آنان تأثیر بگذارد. در بعد فرایندهای سیاسی نیز به علت برخورد سلیقه‌ای دستگاہ‌های مجری مانند بانک‌ها

انحراف از منابع رخ داده و گزارش‌های میدانی حاکی از آن است که منابع مربوطه برای وام‌های ازدواج و فرزندآوری به‌خوبی اختصاص داده نمی‌شود، به‌همین‌دلیل حتی اگر وام فرزندآوری می‌باشد، تأثیر مثبتی بر روی نگرش افراد نداشته باشد، بانک‌ها با سخت‌گرفتن شرایط وام‌دادن برخلاف متن قانون، مسیر دریافت وام را دشوار کرده‌اند، به‌همین‌خاطر از تأثیر سیاست کاسته شده است. مسئله مهم دیگر رفتار منفی مسئولان ادارات و سازمان‌ها است که افراد هنگام استفاده از تسهیلات با آن مواجه می‌شوند، تسهیلاتی مانند مرخصی فرزندآوری در دانشگاه، آموزش مجازی برای مادران دارای فرزند زیر دو سال و کاهش ساعت کاری برای مادران و کاهش شیفت شب برای دانشجویان پزشکی تسهیلات کم‌وبیش راه‌گشایی است اما هنگامی که افراد با رفتارهای منفی مواجه می‌شوند، ترجیح می‌دهند که از این تسهیلات استفاده نکنند.

یکشنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۴۰۳
۱۰ ذی‌القعده ۱۴۴۵
۱۹ می ۲۰۲۴
سال بیست‌ویکم
شماره ۴۸۳۷
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید: راه آهن رشت_ آستارا گرفتار بوروکراسی • متهمان سیاسی از محاکم امنیتی رها خواهند شد؟ • بودجه ۳ میلیارد یورویی برای انسداد مرزهای شرق کشور

گزارش «شرق» از مذاکرات چراغ خاموش تهران – واشنگتن در مسقط به موازات گزارش سالانه آژانس

تلاش برای کنترل بحران انرژی‌های نو؛ برنده جهان فردا

چشم‌انداز شورای جهانی انرژی از پایان روزگار سوخت‌های فسیلی و تحولاتی که جغرافیای ژئوپلیتیکی آینده را می‌سازد

این گزارش را در صفحه ۴ بخوانید. عکس: AFP

یادداشت

نگاه متفاوت به دوران کرونا

سیدجوادجمالی

کارشناس اقتصادی

فرید زکریا در کتاب «ده درس برای جهان پس از کرونا» یادآور می‌شود که در مارس ۲۰۱۶ هنگامی که دونالد ترامپ نامزدی خود برای ریاست‌جمهوری آمریکا را اعلام کرد از او این سؤال شد که با کدام کارشناسان سیاست خارجی مشورت می‌کند؟ او پاسخ داد: من با خودم، فرد شماره یک، مشورت می‌کنم چون مغز بسیار خوبی دارم. او خاطر‌نشان کرد مشاور اصلی من، خودم هستم و گزینه ذاتی خوبی برای جمیع امور دارم. او بعداً توضیح داد که چرا به من تخصص اعتماد ندارد. او گفت: متخصصان وحشتناک هستند، به این اوضاع آشفتگی‌های متخصصان ایجاد کرده‌اند، نگاه کنید: افتضاح است. پس از ظهور علائم کرونا در ایالات متحده، دونالد ترامپ به حامیان جنبش‌های راست افراطی اعلام کرد که به نظر او ایالت‌های دموکرات از استبداد آشکار فرمانداران دموکرات خود در رنج و عذاب هستند. او ماه‌ها از استفاده ماسک در جلسات و در اجتماعات خودداری می‌کرد و این مطلب را القا می‌کرد که زدن ماسک کار لیبرال‌های ضعیف است. او نسخه‌های مشکوک پزشکی خود را تجویز می‌کرد که مقامات بهداشتی عمومی دولت ایالات متحده با اکثر آنها مخالف بودند. ترامپ از هیدروکسی کلروکین که داروی مالاریاست به عنوان یک تغییردهنده بازی نام برد و در ماه می ۲۰۲۰ اعلام کرد که بیش از یک هفته است که شخصاً آن را مصرف می‌کند. در حالی که کارشناسان هشدار داده بودند مصرف این دارو می‌تواند کشنده باشد. او درباره این دارو چنین گفت: من از بابت مصرف این دارو احساس خوبی دارم، این تمام چیزی است که می‌خواهم بگویم، فقط یک احساس خوب. می‌دانید که من یک انسان باهوش هستم.

آمریکا با بیش از یک میلیون کشته بیشترین تعداد تلفات را در میان کشورهای جهان به نام خود ثبت کرد. کرونا با تمام رعب و وحشتی که ایجاد کرد و در کنار تلفات بی‌شمار و زیان‌ها و خسارت‌هایی که برای جهانیان به همراه داشت درس‌ها و عبرت‌هایی را نیز به جا گذاشت. کشورهای توانستند از تونل وحشت کرونا با خسارت و صدمات کمتری عبور کنند که مسئولان و مقامات آنها پیوندی محکم با متخصصان و کارشناسان برقرار کردند. دولتمردانی که توصیه‌های صاحب‌نظران را ارج نهند، توانستند به گونه‌ای شایسته‌تر بر مصائب کرونا غلبه کنند. توجه به توصیه‌های صاحبان خرد و متخصصین امور می‌تواند راهگشای مشکلات و تنگناهای مختلف باشد.

هر فرد در زندگی روزمره خود با مشکلات متعددی مواجه می‌شود.

ویژه‌نامه «شرق» برای روز جهانی موزه

موزه، راهی برای غلبه بر ائتلاف سرمایه‌های ملی

یادداشتی از سیداحمد محیط‌طباطبایی

— ۵ —

برگزیده‌ها

آغاز پروسه کوچک‌نمایی فساد در فوتبال فقط ۷۵ سکه برای رشوه؟

نشست کشورهای اتحادیه عرب باز هم با نگاه به جزایر سه‌گانه ایرانی انتقادات زیادی را برانگیخت

تکرار ادعای واھی

آخرین اخبار از سیل در استان خراسان رضوی:

۱۲ کشته و ۳ مفقودی از روز نخست سیل به جا ماند

یادداشتی درباره کتاب «پشو آن کس که هستی» از ژاک آتالی

رخداد، درنگ، مسیر

زهر ا خوشکام کنار علی حاتمی آرام گرفت

معمای اهلیت سنجی دولت درواگذاری

مدیریت خودروسازها؟

یادداشت

منافع ملی، میدان گازی آرش و باقی قضایا

ناصرداگری

کارشناس اقتصادی

یکی از مهم‌ترین وظایف دولت‌ها دفاع از منافع ملی و حقوق ملت در محاکم بین‌المللی و تثبیت حق حکمیت آن بر عرصه‌هایی است که ممکن است مدعیان دیگری نیز داشته باشند. مناطق مرزی مورد اختلاف، آب‌های سرزمینی، جزایر و معادن بستر دریاها از این جمله هستند. دولت باید با بهره‌گیری از تمام ظرفیت و توان خود در مقام وکیل شهروندان، از این حقوق دفاع کند و اجازه تصعب حقوق ملت را به نفع ملت‌ها و دولت‌های دیگر ندهد. بی‌تردید موفقیت پایدار در این میدان هوشیاری و طرافت فوق‌العاده‌ای را طلب می‌کند. مروری بر یک واقعه تاریخی به روشن‌شدن بیشتر صورت‌مسئله کمک می‌کند. در سال ۱۳۱۰ در دوران پهلوی اول توافقی بین دولت ایران و دولت ترکیه انجام شد که در نتیجه آن منطقه‌ای به وسعت ۸۰۰ کیلومترمربع در شرق قوهستان ناکارآمدی کشور ترکیه واگذار شد. اهمیت استراتژیک این منطقه که اینک به انگشت اتاتورک معروف شده، شاید در آن دوران چندان بر دولتمردان ایران مکشوف نبود، اما اینک همین منطقه کوچک نقشی بسیار مهم در سیاست منطقه‌ای ترکیه برعهده دارد و شانس موفقیت این کشور در پیشبرد برنامه‌های سیاسی، امنیتی و اقتصادی‌اش را دوچندان کرده و البته به همان میزان برای طرف ایرانی دردسر آفریده است. در دوران پهلوی دوم نیز توافقی بر سر واگذاری منافع هیرمند به طرف افغان شکفتی اسدالله علم، مشاور ارشد شاه را برانگیخته بود. در سال‌های گذشته بحث بر سر میداین نفت و گاز مشترک با همسایگان و چگونگی دفاع از منافع ملی همواره در رسانه‌ها جریان داشته و توجه کارشناسان و اهل نظر را به خود جلب کرده است. به‌ویژه سرعت عمل قطر در برداشت از پارس جنوبی در مقایسه با

تعلل بیش از اندازه طرف ایرانی همواره نگرانی صاحب‌نظران را برمی‌انگیخت.

۹۵
الامه در صفحه ۱۰